

«Без усвідомлення головної мети перспективний розвиток освіти неможливий...»

Чітка стратегія розвитку є запорукою перспективного функціонування системи освіти в Україні. Лише усвідомивши головну мету, можна послідовно реалізувати кроки щодо її втілення. Міркуваннями про стан та розвиток післядипломної педагогічної освіти в Україні ділиться Людмила Батліна, голова місцевого осередку Асоціації працівників дошкільної освіти у м. Запоріжжя, яка має значний стаж роботи на різних посадах, зокрема очолювала кафедру дошкільної освіти Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

— Пані Людмиле, сфера освіти доволі динамічно змінюється. Перед педагогами постають усе нові й нові вимоги. Як гадаєте, чи вдається сучасній українській післядипломній освіті вчасно реагувати на виклики часу?

Людмила Батліна: На превеликий жаль, сучасна система освіти має чимало недоліків. І основна проблема полягає у тому, що вона функціонує без стратегії, а отже, не зорієнтована на перспективу.

У 2009 році мені випала нагода взяти участь у роботі колегії МОН України, під час якої представнику Комітету ВРУ з питань науки і освіти поставили таке запитання: «Яке суспільство ми будемо в Україні?». Відповіді на нього учасники наради не почули... Гадаю, що і сьогодні багато кому складно буде відповісти на це запитання. Законотворці у сфері освіти, зокрема й післядипломної, не завжди чітко усвідомлюють, що це має бути громадянське суспільство, де людина — мета, а не засіб (за Іммануїлом Кантом).

Чому я зацентувала на цьому увагу? А тому, що усвідомлення головної мети обумовлює послідовність кроків її реалізації. Тож перш ніж створювати Державні стандарти освіти (для усіх ланок, від дошкільної — до післядипломної), слід відповісти на безліч запитань. Які основні риси громадянського суспільства? Якими мають бути його репрезентанти? Яку особистість потрібно формувати на кожній із ланок системи освіти в Україні (ураховуючи вікові, гендерні й психофізіологічні особливості індивіда, функції навчального закладу тощо)? Як це здійснити? Без усвідомлення головної мети перспективний розвиток освіти неможливий.

Вважаю, що сучасній післядипломній освіті в Україні вдається вчасно реагувати на виклики сьогодення, зокрема щодо комп'ютеризації освітнього процесу, поширення інноваційних технологій та перспективного педагогічного досвіду тощо. Принаймні можу стверджувати про це, опираючись на знання про діяльність Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, у якому працювала більше восьми років.

— Безперечно, курси підвищення кваліфікації дають фахівцям змогу заповнити певні прогалини в освіті, адаптуватися до нових вимог, підвищити свій культурний рівень тощо. Чи можливо це здійснити самотужки? Шляхом самоосвіти? Які форми підвищення кваліфікації педагогів, на Вашу думку, є найефективнішими?

Л. Б.: Найбільш ефективною формою підвищення кваліфікації педагогів, як на мене, є самоосвіта. Але це не означає, що курси підвищення кваліфікації непотрібні. Їх доцільність обумовлена насамперед значним обсягом інформації, яку доводиться опрацьовувати педагогам. Самостійно зорієнтуватися в цьому інформаційному потоці надзвичайно складно.

— Часто, коли йдеться про розвиток післядипломної освіти, оперують такими поняттями, як «наступність», «перспективність», «спадкоємність». Чи не здаються Вам надто декларативними ці засади?

Л. Б.: У сучасній системі освіти в Україні дуже багато декларативного. Наприклад, принцип наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Попри те, що розроблено чимало навчальних посібників із цього питання, проблема залишається нерозв'язаною.

Можливо, прозвучить трішки песимістично, однак декларативними є також такі поняття, як «всесічний гармонійний розвиток особистості», «гуманізація», «індивідуальний підхід», «духовність» тощо.

— Чи можна говорити про дотримання в Україні світових стандартів освіти? І взагалі, чи доцільно апелювати до міжнародного досвіду, зважаючи на українські реалії?

Л. Б.: Переконана, що багато чого корисного можна запозичити із міжнародного досвіду організації освіти, однак не слід цуратися і своїх надбань. Не варто вдаватися до крайнощів.

— Нині обговорюють доцільність проведення курсів підвищення кваліфікації педагогів на базі університетів. Що Ви думаете з цього приводу?

Людмила БАТЛІНА — голова місцевого осередку ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» у м. Запоріжжя

Л. Б.: Мабуть, для економії бюджетних коштів цей шлях є доцільним. Однак беручи до уваги власний сорокарічний досвід роботи у вищих навчальних закладах, зазначу, що викладання слухачам в інститутах післядипломної педагогічної освіти суттєво відрізняється від викладання студентам.

Взаємини викладача і слухача курсів підвищення кваліфікації обмежуються 2–6 год. спілкування в аудиторії. За цей час лектору слід так «викластися», щоб педагогу захотілося впроваджувати те нове, про що йшлося на занятті. На мою думку, здебільшого викладачі вищих навчальних закладів до цього неготові.

— Чи вважаєте перспективною дистанційну освіту в Україні?

Л. Б.: Звісно, однак за умови поширення комп'ютерної грамотності населення.

— Які позитивні риси української системи дошкільної освіти Ви виокремили б?

Л. Б.: Дошкільна освіта в Україні залишається «людяною». Я пишаюся педагогами-«дошкільниками»: в їхніх очах — світло любові, доброти, сердечності.

— Що Ви побажали б колегам?

Л. Б.: У цей складний для країни час хочу побажати колегам за будь-яких обставин залишатися людьми. Пам'ятати, що права кожного обмежуються там, де починаються права іншого.